

PAUL JOHNSON:

Isten nyomában

A világszerte ismert kortárs angol történész, Paul Johnson az utóbbi időben rendkívül felkapott lett a hazai könyvpiacra. Az elmúlt négy esztendőben hat műve jelent meg magyarul, melyek közül az *Isten nyomában* személyes hitének tanúbizonysága.

Zarándokút – olvashatjuk a mű alcímében. A szerző képzeletbeli zarándoklatra invitál bennünket, melynek során a keresztény ember számára legégetőbb kérdéseket sorra véve próbálja közelebb vezetni olvasóját Istenhez. A gonosz eredete a világban; mi lesz a sorsunk a halál után; hogyan bánjunk értékeinkkel; az egyház szerepe és kapcsolata az elszakadt testvérekkel; az ima fontossága – ilyen és ehhez hasonló kérdéseken elmélkedve kívánja megerősíteni Istenbe vetett hitünket. „Azért fogtam bele ebbe a könyvbe, hogy feloldjam számos kétségemet, megtisztítsam gondolataimat, és megpróbáljam megfogalmazni, mit jelent számomra és az életemre nézvést Isten.”

Az író stílusa könnyed, olvasmányos, és nem feltételez különösebb teológiai műveltséget. Igyekszik mindenki számára érthető lenni, nem merül el sem történelmi, sem teológiai szakkérdések bonyolult és részletes megvitatásában.

Johnson szerint Isten az emberi történelem aktív szereplője. A 20. században a „megélt borzalmak nem Isten ellen, hanem inkább felé fordították az embereket. Megszűnt a vallás és a tudomány közti ellenségeskedés” – állítja, de mielőtt még naiv optimizmussal vádolhatnánk, hozzát teszi, hogy az általa „prométheuszi szellemnek” nevezett hitetlenek és istentagadók tábora is megerősödött. A vallásos embereket és az egyházat egyre több támadás érte, amit ma is szüntelenül tapasztalunk. Johnson úgy látja, hogy a 19. századi humanisták-tól kezdve Russell és Ayer filozófiai ateizmusán át Sztálin, Hitler és Mussolini diktatúrájáig mindent a hatalom és a pénz imádta mozgató, amelyek Isten alternatíváiként jelentkeztek.

A szerző felteszi a kérdést: mi hát Isten? Ez a kérdés az emberiséget kialakulása óta foglalkoztatja, de „a válaszhoz e negyedmillió év alatt egy lépéssel sem jutottunk közelebb”. A Krisztusban kapott kinyilatkoztatás révén mondhatjuk ugyan, hogy többet tudunk Istenről, mint neandervölgyi őseink, mégis igaz van Johnsonnak: még a legmagasabb szintű teológia sem képes kielégítően megválaszolni, kicsoda vagy kicsoda Isten.

Johnson szerint mindennek a szeretet a kulcsa. Isten végtelen szeretetében teremtetten a világot és benne az embert, akinek szabad aka-

ratot adott. Az ember dönthet: viszonzozza-e Isten szeretetét vagy elutasítja azt. A szeretettel kapcsolatban szót ejt a szexualitásról, amelyben Isten, mint a szeretet számtalan változatában, gyönyörködik. Elutasítja azonban a szexualitás önző gyakorlatát, aminek lépten-nyomon tanúi vagyunk, és határozottan állítja, hogy a szexualitásban az önmagunkról való lemondásnak kell megnyilvánulnia.

A világban megmutatkozó szépséget Isten szeretetből, példaként adta nekünk, hogy magunk is szépet hozzunk létre – ez a művészetek feladata! –, és így dicsőítsük Őt. Az ima pedig minden hit kezdete, Istenhez való személyes fordulás: „elfordítjuk lelkünket a földi dolgoktól a tökéletesség, a földi valóságtól a szellemi lét felé”.

A számtalan probléma tisztázása során a szerző maga is bizonytalan, ahogyan ezt bevallja könyvében. Néha túlkapásokkal és utópisztikus egyéni vágyakkal is találkozunk, ilyen például a nők pap-pá szentelésének igénye (pápanő), a lehetséges földön kívüliek megtérítésének gondolata vagy az a felszólítás, hogy mindenki legyen vegetáriánussá. A teremtett világ sokszínűségét Isten kíváncsi természetével magyarázza. De jogosan kérdezhetjük: egy mindenható lény hogyan lehet kíváncsi?

Hitet ébresztő és hitet erősítő művel van dolgunk, amely segít el-

igazodni kísértésekkel teli világunkban és megbirkózni az élet alapvető kérdéseivel. „Abban a reményben írok, hogy saját hitem tisztázása segíteni fog másokat abban, hogy megtegyék ugyanezt.”

LEGÉNDY BÁLINT

(Fordította Makovecz Benjamin,
Európa Könyvkiadó, Budapest, 2003,
254 oldal, 2200 Ft)

Keleti szláv regék és mondák

Pontosabb jelzõt nem találva, hadd nevezzem magam is annak a *Keleti szláv regék és mondák* könyvét, amiként azt értõ – s számos nyelvészeti, valamint mûvelõdés-, vallás-, illetve kultúrtörténeti utalású – zárszavában a gyûjtemény összeállítója definiálja: *virtuális kincsesláda*. Petrovác István azt is érzékelteti, hogy ezek a szájhagyomány útján terjedõ történetek teljességükben gyakorlatilag összegyûjthetetlenek, így a kötetbe fölvetett több mint kétszázötven rege és monda „csak egyetlen merítés” e lenyûgözõen gazdag kultúrából. Ez a „merítés” lett összegyûjtve ebben a kötetben hét nagyon szép ívû fejezetté.

Magától értetõdõen nyitja a sort a világ teremtsérõl szóló „elbeszé-